

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. viii. Q[uod] v[ir]t[us] vnica via est philospha[n]di & eundi ad
beatitudine[m]/ & de trib[us] gradib[us] ac cedentiu[m]: & de trib[us]
sectis philosophor[um].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Policratici de Curialiū nugis.

notescant: qui nō modo vulgo / sed aliis philosophis occultātur.
 Habet & religio quelibet precipua sua / que aut ratio cōmunis /
 aut pietas persuasit: quibus proficit in cultu dei & morum exer-
 citio ad beatitudinem obtinendā. Est autem vnū oīum religio-
 num principiu: q̄ pietas gratis & sine vlla pbatione cōcedit deū
 scilicet potentē: sapientē: bonū: venerabilē: & amabilē esse. Nā
 episcoporum deū esse negantiū / & casui subiiciētū oīa iā pridem
 auctore deo hoīe: explosa sententia est. Obuiare ergo p̄cipiis
 aut rebus per se notis: siue de his ambigere insensati est aut ve-
 cordis / siue qd̄ deterius est criminosi. Sed nec de his dubitare li-
 cet: q̄ ex principiis consequunt̄ / dū ea tamē sequi planum sit. In-
 terim nāq̄ questionibus sunt agitāda: dū illorū ad principia / vel
 cōsecutiua eorū coherētia nō pateat. Nam de singulis istorum
 dubitare nō est inutile. Et quidē in talibus / donec apprehenderent
 v̄ritatem: academicorū pbabiliū disceptatio vertebat. Quid
 enim refert aut quorū interest / si qui semp & oīa querebāt discē-
 tes / & nunq̄ ad scientiā v̄ritatis puenientes / quia nihil certū ha-
 bere nouerant? Hanc ergo legem academicorū p̄scribit cicero
 vt cui philosophādi p̄positum est: dū res obscura est / q̄rat / dum
 pbabiliter elucescit v̄ritas / acquiescat. Aut enim. Nos qui sequi-
 mur pbabilia / nec vltra id quod pbabile occurrit / p̄gredi possu-
 mus: & refellere sine iracūdia & refelli sine pertinacia parati su-
 mus. Hec enī duo inuentioni v̄ritatis: plurimū aduersant̄: si aut
 vera dicenti quis succenseat / aut p̄tinaciter in falsitatis defensio-
 ne labore. Nam vt ait ethicus. Impedit ira animū ne possit cer-
 nere verū. & v̄ritas ip̄a incarnata recessit ab eis: q̄ i corozaim &
 bethsaida spūi sancto p̄tinaci⁹ restiterūt. Sed & iudeos p̄tinacia
 excecavit. vt adhuc oculos eorū velum tēpli teneat / qd̄ dño pa-
 tiente scissum est a summo vsq̄ deorsum.

¶ Qz virtus vnica via est philosophandi & eundi ad beatitudi-
 nem: & de tribus gradibus accedentiū: & de tribus sectis philo-
 sopherum. Capm. VIII.

Roma. i.

Nota q̄ ira et
 p̄tinacia sub-
 uertūt omne iu-
 diciū veritat̄.

Matth. xj.
 Luce. x.
 Matth. xxvij.
 Marci. xv.
 Luce. xxiiij.

Iohan. iij.

Erūtamen quia nō oēs oīa possunt: & spūs vbi vult
 spirat: & frequēs est / vt eorū que a doctorib⁹ p̄ferun-
 tur multitudinis sit multiplex intellectus: ex verbis
 socratis & platonis secte multe p̄fluxerunt: omēs ta-
 men ad vnū sed quasi per varias semitas properātes. Illud au-
 tem quo omniū rationabiliū vergit intentio vera beatitudo est
 Nemo etenim est qui non velit esse beatus. Sed ad hoc quod
 desiderant / non omnes incedunt vna via. Vna tamen est omni

bus via propolita: sed quasi strata regia sciditur in semitas multas. Hec autem virtus est. Nam nisi per virtutem nemo ad beatitudinem pergit. Citra virtutis opera forte quis & proculdubio sine operibus ad beatitudinem trahitur: sed eo nullus nisi virtutis passibus pergit. Virtus ergo felicitatis meritum est: felicitas virtutis premium. Et hec quidem bona sunt summa. Alterum via: alterum patria. Nihil enim virtute prestantius dum exul peregrinatur a domino: nihil felicitate melius dum civis regnat & gaudet cum domino. sunt autem hec omnibus aliis prestantiora quia virtus omnia agenda: felicitas omnia optanda complectitur. Felicitas tamen virtuti prestat: quia in omnibus prestantius est propter quod aliquid quam quod propter aliquid. Non enim felix est quis ut recte agat: sed recte agit ut felicitervivat. Unde & socraticum illud in saturnalium libro laudat. Multos homines propterea velle vivere ut ederent et biberent: se bibere atque esse ut viverent. Unde igitur & singulare summum omnium bonorum beatitudo est: sed ab eo est aliud quodammodo quorundam collectio summum: & eo ipso superius aliis quam ad illud quam vere singulariter & unice summum est familiarius accedit. Ceterum ad neutrius apprehensionem nisi philosophia duce humana infirmitas convalescit. Quisquis enim sine ea ad beatitudinis viam tendit quasi cecus in lubrico tendens ad alta presumptuosus cadit. Unde etiam diuinarum & humanarum rerum copotem esse crisippus asseruit: nec unquam satis posse laudari que vitia expellit: virtutes ostendit & confert: & in humana infirmitate diuinam quodammodo reparat integritatem. Et ut sensum suum expressius proferat omnes qui non ab illa vel ad illam vigilant quod tamen ab illa est: brutis animalibus dicit esse conformes: immo & stupendum contra naturam miraculum in corporibus humanis brutos homines esse. Tria vero genera hominum qui homines sunt: alios enim brutos esse asseruit. Alii enim iam iocunditate sapientie perfrauntur & hi sapientes sunt: alii accedunt ut fruantur: & hi philosophi sunt: alii aspirant ad accedendum scilicet qui nondum sunt & esse philosophi concupiscunt. Constat enim esse quos plurimos qui nondum philosophantur: & vitam philosophorum si non opere: saltem desiderio emulantur. Ego sententiam eius tanto securius approbo quanto eam michi videre videor sancti spiritus auctoritate subnixam dicente propheta. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. In quo mihi tres premissos ordines manifeste videtur expressisse.

Cum enim Plato sapientem dicat esse cultorem dei: quis

De philosophia.
In. l. ij. ff. de iur. sti. r iur. vbi ponebatur in greco.

ps. cxviii.

Policratici de Curialiū nugis.

ps. xxxij.

alius habendus est sapiens q̄ ille qui morat̄ in iustificationibus
dñi: & mulcente se conscientia bonorū operū: vere felicitatis sa-
porē tota mentis auiditate iam preguſtat & ſentit? Procul du-
bio nequaquā illi⁹ expers est: cui agnita beatitudo dulceſcit: & ei
expetibiliū cumulus adest/qui in vita guſtat & videt: q̄ ſuauiſ
est dñs. Philoſopus aut̄ cuius intētio dirigif̄ illuc/vt ſapiat: eo-
dem auctore/amator dei est: & vitia ſubigens: rebus agnoſcend̄
dis applicat animum vt his agnitis ad verā beatitudinez poſſit
accedere. Hec enim hominem beatum faciūt ſi & vitiorū ſoluā-
tur vincula/& quaſi quibuſdam gradibus contemplationis lu-
cidum & indeficientē fontem boni detur inuiſere. Nam felix q̄
potuit rerum cognoſcere cauſas. & vt ait poeta. Nobis enī vn-
decunq; proueniant placent incitamenta virtutum. Felices ani-
me quibus has primū cognoscere cauſas. Inq; domos ſuperas
ſcandere cura fuit. Credibile eſt illos pariter vitūſq; iocūſq;. Al-
tius humanis exeruiſſe caput. Non venus & vinum ſublimia
pectora fregit. Officiūq; fori/militie ve labor. Non leuiſ ama-
bitio perfulaſq; gloria fuco. Magnarūq; fameſ ſollicitauit opūſ
Admouere oculis diſtanta ſidera noſtris. Etheraq; igenio ſup-
poſuere ſuo. Sic petitur celum nō vt ferat oſan olim⁹ Sūmaq;
peliacus ſidera tangat apex. Nullū tamē officiū eſt militie aut
domi/quod non philoſophia pertractet: quippe que ſola exclu-
dit vitia: & ſine qua recte nihil inter homines geri poteſt. Sicut
autem morari in iuſtificationibus id eſt in expletione manda-
torū dei ſapientem facit. Nā & ppheta dicit. A mādatiſ tuiſ in-
tellexi: ſic animū explendis aptare ea demū veriſſima philoſo-
phia eſt. Sed ſunt qui nondū explēt aut aptant̄ explēdiſ: appro-
bant tñ qđ ſuſpiciūt in aliis/& illiſ auctore deo deſiderāt confor-
mari. Eſt ergo gradus eminentiſſimus eorū qui in iuſtificatiōi-
bus occupant̄. Mediuſ quorū animuſ expedituſ eſt a vitiiſ. vt
ex amore occupeſt in illiſ. Inſim⁹: qui deſiderāt expediri vt hoc
ipm cōcupiſcere poſſint. Qui & ſi non ſint/deſiderāt tñ eſſe phi-
loſophi. Horū pſonā induerat ppheta dicēſ. Cōcupiuit aia mea
deſiderare iuſtificatiōeſ tuas in oī tpe. Ei⁹ nāq; tāta eſt pulchri-
tudo q̄ ſi (vt ait plato) videri poſſet oculiſ corporiſ amore ſapi-
entie mirabiliter homineſ inflāmaret: adeo quidem vt primo
aſpectu neceſſe eſſet omneſ in amorem incidere. Hāc amat &
exquirat a iuuentute ſua fidelis anima cuiuſ ſenectuſ conſtat in
grauitate morum & pueriliſ etas in ignorātia & lubrico vitio-
rum. Super ſalutem (inquit) & omnem pulchritudinem dilexi

ps. cxviij.

Ibidem.

Sapiētie. vij.

sapientia/& pposui pro luce habere illam: venerunt mihi omnia bona pariter cum illa. Si ergo bona oia sapiētie accessoria sunt & philosophia studiū sapiētie: pfecto philosophādi cōtēpt⁹ bonorū oim exclusio est. Vñ colligitur q̄ q̄to quis philosophie diligētius insistit: eo fidel⁹ & rectius ad beatitudinem pgit. Nā virtutes quibus itur in singulis officiis illa dispensat. Sed quia veteres licet ex parte animas crederent immortales: vite eterne que post istam futura est nondū instructionem acceperant/sum mū bonū in virtute constituerunt quo plane nichil melius est: nisi frui eo qui summe bon⁹ & summū bonū ē/vsus enim virtutis optimus est/& vtendi deus ipse est fructus. Cum ergo virtus sola beatū faciat: ad thronū eius sumpta occasiōe ex traditionibus doctioris p varios calles ascendere conati sunt. Stoicus enī vt rerū contēptum doceat in mortis meditatione virtatur. Peripatheticus in inquisitione veri volutatur: in voluptatib⁹ epycurius. Et licet ad vnū tendant/ varias sententias quasi vias beatitudinis auditoribus suis aperiuūt. De quib⁹ dubitare & querere liberū est/donec ex collectione propositorū quasi ex quadam rationū collisione virtas illucescat. Sed de his latius in sequentib⁹ dicetur. Nunc sufficiat ostendisse in quibus academicos vacillantes liceat imitari.

¶ De arrogantia multitudinis iperite: & qualiter legēda sint que prodesse poterunt & obesse. & q̄ ingenio vel exercitio sine grātia sapientia non contingit. Capitulum. IX.

DAuci tamen sunt qui academicorū imitatores esse dignētur: cum vnusquisq̄ pro libitu potius q̄ ratione eligat quid sequatur. Alii nāq̄ ppriis: alii doctorū opinionibus. Alii multitudinis consortio distrahuntur. Quid enim dubitat qui iuratus in vba magistri/non quid/ sed a quo quid dicatur attendit. Quid vis enim elatrat acriter/ & quo imbuta est puerilis etas: de intimis philosophie abditis eritum putat/paratus: & de lana caprina contendere/ credens inopinabile si quid ignotum auribus ei⁹ insonuit: nec rationib⁹ acquiescit quē doctoris captiuauit opinio. Quicquid enī ptulit autenticū/& sacrosanctū est. Ille tamen facilius contradicit:& pertinacius reluctatur/qui in paucitate addiscenda rerū cōsumpsit etatem/& tanta verborū āgustia premitur/vt si verbū vnū aut duo subduxeris/elinguis fiat: & quauis statua taciturnior marmoreum putes:& in auditorio pythagore: aut monachorū claustro: nō tam vsum q̄ necessitatē silētii didicisse. Si qs istorū